

SMANJENJE UTJECAJA NASTAVNIKA I NOVA CENTRALIZACIJA U UPRAVLJANJU ŠKOLAMA, RAZVLAŠĆIVANJA SINDIKATA

(Primjedbe Sindikata Preporod na Prijedlog Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj školi i srednjoškolskim ustanovama)

press-materijal

Nakon što se duže vrijeme iza zatvorenih vrata radilo na izradi Prijedloga Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj školi i srednjoškolskim ustanovama, tzv. Temeljnog zakona o školstvu, neka su među rješenjima proisteklim iz spomenutog zakona među zaposlenim i školama izazvala prvo nevjericu, a potom i razočaranje i ogorčenost. Sindikat zaposlenika u hrvatskom školstvu – Preporod u svojoj se analizi na nacrt spomenutog zakona neće osvrutati na propuste kao što su npr. terminološka i sadržajna neusklađenost zakona i državnih pedagoških standarda ili kao što su propusti nastali objedinjavanjem dvaju postojećih zakona, već ćemo se zadržati samo na onim rješenjima iz kojih se iščitavaju najproblematičnije i najnegativnije namjere prosvjetnih vlasti.

a) Smanjenje utjecaja nastavnika na upravljanje

Nakon tri godine ponovno se redefinira broj i sastav školskog odbora. Povećava se broj članova školskog odbora sa 7 na 9, ali se smanjuje utjecaj nastavnika i stručnih suradnika u školskom odboru. Većinski, a time i presudan utjecaj na sve bitne odluke u školi, imat će tzv. vanjski članovi školskog odbora. Osnivač škole, jedinice lokalne i regionalne samouprave, u školski odbor imenuje 3 člana, a ured državne uprave 2 člana. S ukupno 5 članova ostvaruje se odlučujući utjecaj na donošenje odluka. Zaposlenicima škole oduzima se svaka mogućnost presudnog utjecaja na donošenje svih važnih odluka, pa i odluka koje se tiču budućnosti njihovih radnih mjesta. Situacija je tim tragičnija kada se zna da u školskim odborima baš kao predstavnici politike sjede nerijetko i osobe s nikakvom ili niskom stručnom spremom. Ovo je rješenje definitivni poraz kompetentnosti i stručnosti i prepuštanje škola na milost i nemilost lokalnim političkim moćnicima nerijetko problematične stručnosti, a da druge kvalitete i ne spominjemo. Političari, ma s koje strane dolazili u školski odbor, zainteresirani su za rad škola jedno kroz svoj utjecaj na rješavanje dvaju pitanja, pitanje imenovanja ravnatelja i utjecaj na zapošljavanje.

b) Nova centralizacija u upravljanju

Nakon cijelog jednog desetljeća u školstvo se vraća famozni institut suglasnosti ravnatelja na imenovanje ravnatelja. Imenovanje ravnatelja od strane ministra i davanje suglasnosti školskim odborom na imenovanje ravnatelja svodi se na isto. U Ministarstvu se stvara jedan novi trijumvirat, sastavljen od državnog tajnika, ravnatelja uprave i ravnatelja prosvjetne inspekcije, o čijim će odlukama izravno ovisiti kako imenovanje tako i smjena ravnatelja. Teško je i zamisliti kakvim će sve pritiscima biti izloženi svi zainteresirani (lokalna politika, državna politika, zaposlenici škole, roditelji itd.) članovi ovog povjerenstva koji će ministru predlagati davanje ili nedavanje suglasnosti na imenovanje pojedinog ministra. Nakon što se zakonskim promjenama prvo ministra u potpunosti razvlastilo u postupku odabira ravnatelja, a nakon toga i eliminiralo utjecaj ministra na smjenu ravnatelja, sada se zbog pojedinačnih problema sa smjenom pojedinih ravnatelja dovodi u pitanje jedno od ključnih rješenja decentralizacije u upravljanju.

c) Razvlašćivanje sindikata

Najproblematičnije rješenje, s pozicije interesa sindikata za sadržaj ovog zakona, odnosi se na potpuno oduzimanje sindikatima ili socijalnim partnerima svake mogućnosti utjecaja na opseg i sadržaj tjedne norme nastavnika i stručnih suradnika. Umjesto da se i u

srednjim školama norma riješi kroz kolektivni ugovor, što do sada nije bio slučaj, sada se i osnovnim školama norma želi ukloniti iz kolektivnog ugovora. Iako je i prošlogodišnje otezanje s osnovnoškolskim kolektivnim pregovorima i ovogodišnje odugovlačenje s početkom pregovora, kao i rješenja koja su predlagana Državnim pedagoškim standardom, ukazivali na želju prosvjetnih vlasti za potpunim eliminiranjem sindikata iz rješavanje ovih problema, tek je sada potpuno očito kako se sindikatima želi oduzeti krucijalna dimenzija njihova djelovanja. Da nema ni jednog drugog razloga ovo rješenje mora izazvati reakciju osnovnoškolskih sindikata. Ne smije se isključiti ni jedan oblik iskazivanja nezadovoljstva ovakvim rješenjem.

Putni troškovi zaposlenika

Svaka promjena u financiranju među zaposlenicima s razlogom izaziva zabrinutost i strah. Sindikat je Preporod, kao sindikat koji djeluje i u osnovnom i u srednjem školstvu, često upozoravao na probleme s putnim troškovima zaposlenika nakon što su se 2003. ove naknade počele u srednjim školama isplaćivati iz proračuna osnivača. Kašnjenja s isplatom, a time i kršenje kolektivnog ugovora, postalo je praksom u brojnim srednjim školama pa i cijelim županijama. Za razliku od srednjih škola u osnovnim se školama ova naknada isplaćivala bez većih problema. Sada se zakonskim promjenama odustaje od rješenja koje je funkcioniralo u korist problematičnog rješenja. Prihvatanjem predloženog rješenja otvorit će se novo području sukoba između prosvjetnih vlasti i školskih sindikata.

Zaključak: Prihvati li Sabor zakonski prijedlog u ponuđenim obliku, odnosno ne uspiju li sindikati u predstojećim akcijama, o osnovnim i srednjim školama će definitivno više odlučivati politika od struke, zaposleni u školama će još više strahovati za sudbinu svojih radnih mjesta i pojedinih materijalnih prava, sindikati će još manje nego što je sada slučaj biti u prilici odlučivati o problemima čije je rješavanje smisao njihova postojanja i djelovanja.